

Barbara Wlaźlik
**KONCEPCJA PRACY
WYCHOWAWCZO-DYDAKTYCZNEJ
W EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ**
PLANY PRACY I SCENARIUSZE ZAJĘĆ

Spis treści

	Wstęp	7
I.	Założenia teoretyczne rocznego planu pracy przedszkola	9
II.	Propozycje priorytetowych celów pracy wychowawczo-dydaktycznej	11
III.	Przykłady miesięcznych planów pracy	19
	WRZESIEŃ	20
	PAŹDZIERNIK	30
	LISTOPAD	40
	GRUDZIEŃ	50
	STYCZEŃ	58
	LUTY	68
	MARZEC	76
	KWIECIEŃ	86
	MAJ	96
	CZERWIEC	106
IV.	Scenariusze zajęć	117
	SCENARIUSZ 1. Chodzi jesień po ulicy – nauka piosenki	116
	SCENARIUSZ 2. Sałatka jesienna	118
	SCENARIUSZ 3. Stoń Trąbalski	121
	SCENARIUSZ 4. Zapasy na zimę	123
	SCENARIUSZ 5. Właściwości magnezu	125
	SCENARIUSZ 6. Foka	127
	SCENARIUSZ 7. Kwiecień plecień	129
	SCENARIUSZ 8. Żabi staw	131
	SCENARIUSZ 9. Dla Ciebie Mamo	133
	Literatura	137

Przedstawiona propozycja pracy wychowawczo-dydaktycznej może pomóc nauczycielom w osiągnięciu celów, jakie wyznacza program wychowania w przedszkolu. Planując działania, należy dążyć do tego, by miały one możliwie szeroki wpływ na wychowanka, kształciły jego osobowość w sposób wszechstronny i prowadziły do realizacji zadań określonych przez program.

Materiał zawiera przykłady planów rocznych, planów miesięcznych, jak również scenariusze zajęć.

Plan roczny pracy wychowawczo-dydaktycznej w przedszkolu został opracowany w oparciu o Ustawę o systemie oświaty z dnia 07.09.1991 r.¹, Ustawę z dnia 26.01.1982 r. (Karta Nauczyciela)², Program wychowania w przedszkolu nr DKO-4013-2/92 z uwzględnieniem minimum programowego według załącznika nr 2 Zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 kwietnia 1992 r.³

Miesięczne plany pracy bazują na treści zawartej w Programie wychowania w przedszkolu nr DKO-4013-2/92⁴, jak również w Programie wychowania przedszkolnego *Moje przedszkole* nr DKW-4013-3/01 autorstwa Czesława Cyrańskiego i Małgorzaty Kwaśniewskiej⁵.

¹ Kalendarz nauczycielski, red. J. Jura, [w:] Dziennik Urzędowy, Ustawa z dnia 7 września 1991 r., rozdział 2, art. 14., p. 2., Warszawa 2002, s. 157.

² Kalendarz nauczycielski, red. J. Jura, [w:] Karta Nauczyciela, Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r., rozdział 2, art. 6., Warszawa 2002, s. 79.

³ Ministerstwo Edukacji Narodowej, *Program wychowania w przedszkolu*, Warszawa 1992, s. 10.

⁴ Tamże, s. 11.

⁵ Cz. Cyrański, M. Kwaśniewska, *Program wychowania przedszkolnego – Moje przedszkole*, Wydawnictwo MAC, Kielce 2003.

Zawarte w nich treści uwzględniają najnowsze tendencje humanistycznej pedagogiki przedszkolnej w jej teoretycznym i praktycznym wymiarze, wobec czego ich realizacja gwarantuje przygotowanie dziecka do wymagań współczesności.

Obok zamieszczonych wypisów literackich wykorzystanych bezpośrednio w zajęciach obowiązkowych, zostały wymienione pozycje, które powinny znaleźć się w biblioteczkach nauczyciela ze względu na ich wartość metodyczną.

Nowelizacja treści programowych dokonana przez Cz. Cyrańskiego i M. Kwaśniewską oraz autorkę niniejszego opracowania pozwoliła na rekonstrukcję obszarów tematycznych i nadanie pełniejszej wyrazistości zapisom planów miesięcznych.

Przedstawiona „Koncepcja pracy wychowawczo-dydaktycznej w edukacji przedszkolnej” ma na celu ułatwienie nauczycielowi przedszkola odczytanie zadań edukacyjnych. One zaś zmierzają do tego, by w toku całego procesu kształcenia dziecko nabyło wyznaczone programem sprawności, umiejętności i wiadomości. Ich przyswojenie dopomoże wychowankowi w jego dalszym funkcjonowaniu edukacyjnym i społecznym.

W opracowanym materiale znalazł odbicie przede wszystkim program wychowania przedszkolnego zatytułowany *Moje przedszkole*.

Przedstawione propozycje zajęć dydaktycznych adresowane są przede wszystkim do nauczycieli rozpoczynających pracę zawodową w przedszkolu. Cały zbiór może też stać się źródłem inspiracji do tworzenia przez wychowawców własnych scenariuszy w oparciu o nowe tendencje w pedagogice przedszkolnej i według swoich doświadczeń zawodowych oraz poziomu rozwoju psycho-fizycznego wychowanków.

Autorka ma nadzieję, że z niniejszej publikacji skorzystają również rodzice i opiekunowie dzieci będących w wieku 3–7 lat. Poznanie treści pozwoli im dokładniej rozpoznać funkcję edukacyjną przedszkola i jego ważną rolę w późniejszej karierze szkolnej i życiowej dziecka.

„Koncepcja pracy dydaktyczno-wychowawczej w edukacji przedszkolnej” nie pretenduje do doskonałości instruktażowo-metodycznej. Jej celem jest przyjsię z pomocą nauczycielom przedszkoli, rodzicom i opiekunom małego dziecka w ich pracy wychowawczej. Stąd byłoby dobrze gdyby „Koncepcja pracy dydaktyczno-wychowawczej w edukacji przedszkolnej” wzbudziła szerszą dyskusję pomocną nauczycielom przedszkola w ich trudnej pracy z dzieckiem.

I tu pozwolę sobie przytoczyć słowa Roberta Fulghuma, który edukację przedszkolną wyniósł na wyżyny pedagogiczne:

Wszystkiego, co naprawdę trzeba wiedzieć o tym, jak żyć, co robić i jak postępować, nauczyłem się w przedszkolu. Mądrość nie znajdowała się na szczycie wiedzy zdobytej w szkole średniej, ale w piaskownicy. Tam się uczyłem, że trzeba: dzielić wszystko, postępować uczciwie, nie bić innych, odkładać każdą znaną rzecz, sprzątać po sobie, powiedzieć „przepraszam” [...], myć ręce przed jedzeniem, spuszczać wodę, jeść ciepłe maślane bułeczki i popijać mlekiem, prowadzić zrównoważone życie, trochę się uczyć i trochę myśleć, malować i rysować, i śpiewać, i tańczyć, i bawić się, i codziennie trochę pracować [...].

Autorka

1. Założenia teoretyczne rocznego planu pracy przedszkola

Planowanie pracy powinno zawsze wiązać się z poprawą istniejącej rzeczywistości.

Konstruując plan pracy należy pamiętać, by wytyczał kierunki działania, wskazywał środki i sposoby realizacji, uwzględniał potrzeby i możliwości przedszkola zawsze z myślą o jego nieustannym rozwoju.

Strukturę planu rocznego mogą tworzyć:

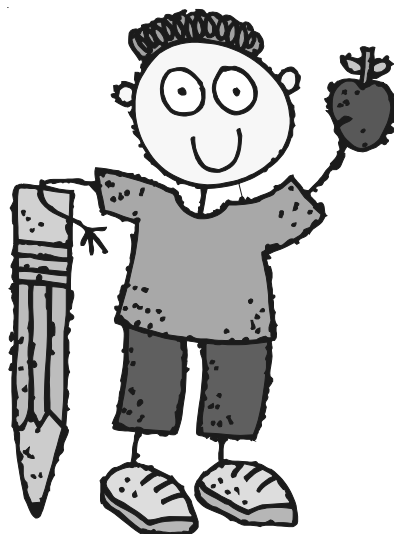
1. Cele priorytetowe w danym roku szkolnym.
2. Cele główne, oczekiwane rezultaty, przewidywane efekty.
3. Kryteria sukcesu, na podstawie których można mierzyć postęp w osiągnięciu celów.
4. Sposoby i kalendarz monitoringu.
5. Operacje szczegółowe osiągania celów – wyznaczające formy i środki, przydział zadań, ustalone terminy.
6. Sposoby ewaluacji i mierzenia jakości pracy przedszkola.
7. Składniki planowania:
 - plan pracy rady pedagogicznej;
 - plan doskonalenia zawodowego nauczycieli, zawierający formy doształcania zewnętrznego oraz doskonalenie w ramach WDN;
 - plan współpracy ze środowiskiem i promocji przedszkola;
 - plan współpracy z rodzicami⁶.

Proces planowania pracy nie jest zadaniem łatwym. Działania na tym polu i dobre planowanie są z pewnością czynnikami, które warunkują powodzenie w dokonywaniu zmian nie tylko w określonej jednostce, ale rzutują na całokształt edukacji przedszkolnej.

⁶ A. Głowacki, G. Jędryka, *Budujemy ciekawy program wychowawczy*, Kraków 2001, s. 55; R. Grunberg, *Roczny plan pracy*, „Wychowanie w Przedszkolu”, 2002, nr 3, s. 51.

II.

Propozycje priorytetowych celów pracy wychowawczo- dydaktycznej

1. Tworzenie sytuacji edukacyjnych i organizacyjnych umożliwiających szeroki kontakt z przyrodą dla programu autorskiego „Edukacja przyrodnicza w oddziale przedszkolnym”.

Cele główne

1. Stymulowanie rozwoju i inspirowanie działań dzieci w edukacji przyrodniczej.
2. Wspomaganie rozwoju zawodowego nauczyciela dotyczącego edukacji przyrodniczej.

Oczekiwane efekty i rezultaty (standardy osiągnięć)

1. Dzieci znają podstawowe zasady ochrony przyrody.
2. Wiedzą o bogactwach przyrodniczych swojej okolicy.
3. Prowadzą hodowlę i obserwację roślin i zwierząt.
4. Nauczyciele wzbogacają swój warsztat pracy.
5. Wykorzystują nabytą wiedzę w zajęciach praktycznych.

Kryteria sukcesu - wskaźniki standardów

1. Dzieci rozumieją pojęcia: rośliny chronione, zwierzęta chronione.
2. Wiedzą w jaki sposób nie należy zachowywać się w stosunku do roślin i zwierząt.
3. Rozumieją konieczność ochrony środowiska naturalnego.
4. Posiadają informacje o gatunkach niektórych roślin i zwierząt naszej okolicy.
5. Rozumieją znaczenie roślin i zwierząt w życiu człowieka.
6. Czują się współorganizatorem kąpki przyrodniczego.
7. Interesują się życiem zwierząt w kąpki przyrody.
8. Pomagają w hodowli zwierząt i roślin.

Sposoby monitoringu

1. Analiza protokołów rad pedagogicznych.
2. Badanie dokumentacji pedagogicznej.
3. Zajęcia koleżeńskie.

Operacje szczegółowe

1. Organizowanie wycieczek do lasu, parku, ogrodu, na łąkę; prowadzenie zajęć w terenie z wykorzystaniem sprzętu powiększającego (lupy).
2. Wzbogacenie kącików przyrody:
 - hodowla zwierząt (chomik, żółw, ryby);
 - założenie terrarium – obserwacja stadiów rozwojowych żaby zielonej – kijanka; obserwacja okresowa.
3. Włączenie dzieci do marszu ekologicznego „Dni Ochrony Środowiska”.
4. „Pomagamy zwierzętom przetrwać zimę”:
 - systematyczne dokarmianie ptaków i zwierząt;
 - zaangażowanie rodziców do pomocy w wykonaniu karmników.
5. „Rośliny naszej okolicy” – wystawa w przedszkolu. Ekspozycja zasuszonych roślin.

Sposoby ewaluacji i mierzenia jakości pracy przedszkola

1. Porównywanie efektów z założonymi celami:
 - badanie stopnia zaawansowania realizacji programu edukacji przyrodniczej w pracy dydaktyczno-wychowawczej;
 - badanie efektów pracy (obserwacja – ankieta dla rodziców i nauczycieli).
2. Badanie osiągnięć edukacyjnych dzieci:
 - badanie poziomu osiągniętych przez dzieci sprawności, umiejętności, wiadomości (hospitacje diagnozujące, obserwacja dzieci)⁷.

⁷ R. Grunberg, op. cit., s. 52.

2. Tworzenie sytuacji edukacyjnych umożliwiających szeroki kontakt z przyrodą

Oczekiwane efekty – standardy osiągnięć	Operacje szczegółowe	Osoba odpowiedzialna	Termin realizacji						Uwagi					
			9	10	11	12	1	2		3	4	5	6	
Dzieci znają podstawowe zasady ochrony przyrody. Wiedzą o bogactwach przyrodniczych okolicy.	1. Stworzenie warunków do pełnej realizacji zadań z zakresu przyrody – oglądanie, eksperymentowanie, obcowanie w sposób czynny.		•	•						•	•			
	2. Wzbogacenie kąciaków przyrody: hodowla zwierząt, np. chomik, żółw, ryby.			•	•									
	3. Organizowanie wycieczek do lasu, parku, ogrodu, na łąkę; prowadzenie zajęć w terenie z wykorzystaniem sprzętu powiększającego (lupy).			•						•	•			
	4. Włączenie dzieci do akcji „Sprzątanie świata”; dbałość o czystość okolicy.										•			
	5. Innowacje w kąciaku przyrody – hodowla kasztanowca: obserwacja.									•				
	6. Założenie terrarium: – hodowla ślimaka winniczka; – obserwacja stadiów rozwojowych żaby zielonej (kijanka), obserwacja okresowa.									•	•	•		
	7. Przydział i zagospodarowanie działki przedszkolnej pod uprawę roślin.									•				
	8. Zorganizowanie marszu ekologicznego z okazji „Dni Ochrony Środowiska”.											•		
	9. Wykonanie karmników oraz systematyczne karmienie ptaków.					•	•	•						
	10. „Pamiętamy o ptakach i zwierzętach w okresie zimy” – zorganizowanie pieszej wycieczki do lasu.						•	•						
	11. Wykonanie wystawy „Rośliny naszej okolicy” – wykorzystanie zasuszonych eksponatów.				•									
	12. Poznanie terenów parku krajobrazowego – kras, flora, fauna.												•	
	13. Pedagogizacja ekologiczna rodziców – zorganizowanie kąciaka literatury ekologicznej.			•										

Kropkami w tabelach oznaczono proponowany termin realizacji.

3. Kształtowanie postaw wobec zdrowia w odniesieniu do funkcjonowania własnego organizmu i przeciwdziałania infekcji

Oczekiwane efekty – standardy osiągnięć	Operacje szczegółowe	Osoba odpowiedzialna	Termin realizacji						Uwagi				
			9	10	11	12	1	2		3	4	5	6
Dzieci potrafią dbać o własne zdrowie. Znają sposoby uodparniania.	1. Uświadamianie dzieciom konieczności właściwego odżywiania się – spożywanie dużej ilości warzyw i owoców.		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
	2. Sporządzanie różnorodnych sałatek, soków i surówek owocowo-warzywnych.		•	•									
	3. Rozumienie wartości cichej zabawy jako czynnika ochrony narządu słuchu.		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
	4. Przyzwyczajanie dzieci do częstego przebywania na powietrzu o każdej porze roku.		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
	5. Spacerowanie, wycieczki, wprowadzanie dzieci w zagadnienia ekologii – dbałość o czystość najbliższej okolicy (plac zabaw). Wyrabianie u dzieci poczucia odpowiedzialności za czystość środowiska.		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
	6. Prowadzenie zabaw na śniegu – hartowanie organizmu. Zwracanie uwagi na odpowiedni ubiór w zależności od pogody, niebezpieczeństwo zabaw w niedozwolonych miejscach.				•	•	•	•	•				
	7. Zachęcanie wychowanków do dbałości o schludny wygląd zewnętrzny.		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
	8. Wykonanie gazetki edukacyjnej „Dbam o higienę osobistą”.				•								
	9. Wizyta lekarza i pielęgniarki w przedszkolu w celu pogłębienia wiedzy dzieci na temat ochrony zdrowia i przeciwdziałania chorobom.				•								
	10. Zorganizowanie turnieju wiedzy pt. „Zdrowie przedszkolaka”.					•							
	11. Wystawa prac dzieci „Dbamy o zdrowie”.				•						•		